

TERET ISKUŠENJA

ANA MARIJA ŠUA

Preveo sa šanskog
Branko Anđić

■ Laguna ■

Sadržaj

1. Merenje	9
2. Dan gladovanja.	16
3. Grupa	29
4. Klinička istorija	38
5. Baraka	43
6. Klinička istorija II	50
7. Sklekovi	53
8. Klinička istorija III.	63
9. Paklena pomorandža	67
10. Klinička istorija IV.	74
11. Pakao	79
12. Poziv.	87
13. Logorske vatre	92
14. Novi prijatelji	99
15. Sopstveni grob	103
16. Krijumčarenje hrane.	111

17. Jadicovanje	118
18. Proslava za ispraćaj	121
19. Orgija	129
20. Morski lavovi	140
21. Imam ljubavnika	145
22. Mora da je bio Esteban	150
23. Božanstvena komedija	153
24. Strast	157
25. Karola	162
26. Sakrivena	168
27. Izdaja	179
28. U završnici	185
29. Opstanak	192
30. Ono neočekivano	200
31. Prelazak	207
32. Novi poredak	212
33. Napolje	220
O autorki	227

1

Merenje

– Na koliko si potpisala? – prošaptao je glas iza njenih leđa, s čudnim, siktavim zvukom.

Nije se usudila da se osvrne da bi odgovorila. Kretala se teško, korak po korak, kako ju je zvuk obaveštavao o napredovanju povorke, pružala je ruke pred sobom da se ne spotakne o ženu koja je išla ispred nje. Preko očiju su joj vezali delotvornu crnu traku koja nije propuštala svetlost. Kao u noćnoj mori, bila je gola među ljudima. Ali znala je da su i druge žene, one koje nije mogla da vidi, bile gole. A u noćnim morama, drugi su obično obučeni.

– Da vidimo, debeljuce – rekao je jedan ljubazan glas – možete li da krenete malo brže, kako bismo svi stigli da doručujemo.

U sali nije bilo rashladnih uređaja i toplota tela je grejala vazduh. Marina je osećala kako joj se znoj sliva u sporim kaskadama, kapljice se skupljaju između naslaga mesa, da bi potom potekle po čitavom telu.

– Ja sam potpisala na deset meseci, a koliko ti ostaješ? – navaljivala je ona otpozadi s nekom čudnom dikcijom, kao kroz stisnute zube.

– Tišina! – ovaj glas je bio kreštav i manje ljubazan. – Šta mislite, kravetine, da mrdanje jezikom skida kalorije?

Marina je vrlo dobro znala šta je čeka u *Vretenu*. Zнала je da zatvoriti se na tom mestu znači deo kazne što je debela, znala je da je mnoge druge vrste kazni tu čekaju i da je za njih platila. Mnogo para. Pognula je glavu. Stizala je do vage.

Čak i situacije koje su delovale kao čisto sadističko zadovoljstvo imale su smisla u *Vretenu*. Debeli su skloni da sebe časte (hranom) kad god izgube malo težine. A klonu duhom (i jedu više) kad ne oslabe onoliko koliko su se nadali. U ovoj ustanovi se svakodnevno beležila težina pacijenata, a jednom nedeljno im se saopštavalo koliko su oslabili. Svakog jutra, pre doručka, merili su ih gole i s povezom preko očiju.

Ali kako možemo, zatvoreni, da jedemo više? Zar nam neće davati tačne porcije?, upitala je Marina kad su joj objasnili sistem, nekoliko dana pre no što će stupiti u *Vreteno*. Nešto u prilog ustanovi: nikad je nisu obmanjivali.

Tutorica, jedna mršava žena sa naočarima, gledala ju je prezrivo, ne odgovarajući na njeno pitanje. Sve osoblje u *Vretenu* bilo je vitko. Održavati izvestan nivo telesne mase mora da je bilo uslovljeno njihovim radnim ugovorima. *Ne zovemo ih Pacijenti*, rekla joj je, *nego Kamperi*.

Stigla je do vage.

– Da vidimo, debeljuco, digni nožicu kao da se penješ na stepenik. Vrlo dobro, eto tako.

Osim obreda merenja, muškarci i žene su ostale aktivnosti obavljali zajedno.

Za stolovima tokom doručka nisu se, međutim, mešali. Žene – ili muškarci? – radije su sedeli razdvojeno, naročito u šest ujutru. Pod nadzorom Tutorice, prvo bi uz čašu vode gutali vitamine i tablete potaše i magnezijuma, kao nadoknadu za minerale u početnoj dijeti kojoj su bili podvrgnuti.

Marina je pila čaj sa saharinom (barem je mogla da popije onoliko šolja čaja koliko želi), bolno gledajući svoj naizgled beznadežno mali niskokalorični jogurt koji će neumitno nestati u jednom jedinom zalogaju, kad je opet začula tu jedinstvenu dikciju, siktavi glas što se probijao kroz stisnute zube. Žena je sedela njoj sleva, jedna cura što je s naporom disala kroz kilograme sala koji su joj pritiskali grudi; oblikovala je reči usnama kako bi se razumelo ono što je govorila kroz zube. Usisavala je jogurt na slamku.

– Ti si nova, jelda? Potpisala si na tri meseca? Ja sam ponovni prestupnik. Jedna „Uvezana“. Zovem se Aleli. Ima i gorih stvari.

Aleli joj je uputila širok osmeh. Prednji zubi su nervozno blesnuli, kao da pokušavaju da se izbave iz žičanog kaveza koji ih je držao utamničene.

– Iznađu te? U druga vremena su ti stavljali vilice u gips, to je bilo mnogo neprijatnije jer nije moglo da se govori. Sada nam ušivaju čeljust žicom, kakva sjajna ideja, jelda? Ti si ona nova što je bila preda mnom u redu za merenje, a?

– Kako si me prepoznala? Zar ti oči nisu bile vezane?

– Dobro, s vremenom se nauči da se pomalo zriki, s vremenom se sve nauči.

– Previše si ti naučila – dobacila joj je neka gospođa što je sedela preko puta, istovremeno šaljivim i prekornim tonom. Dodala je, za Marinu: – Da se ne preteruje: ne ušivaju im čeljusti, nego im stavljaju nitne na kutnjake, kao kad se prave proteze, i onda ih vezuju žicom.

– A kako pereš zube? – palo je na pamet zgranutoj Marini.

– Ispiram usta. Ali ne brini, jer takođe ne mogu nikog da zapahnem svojim dahom – nasmejala se Aleli.

Muškarci i žene su bili isto obučeni, u letnje uniforme *Vretena*: široke pantalone na lastiš oko pasa, košulja kratkih rukava od tankog pamuka, sa V-izrezom i bez dugmadi, koja se oblačila preko glave, komotne i vazdušaste platnene patike. Kao kaluđerima koji pristupaju manastiru, nije im bilo dopušteno da sa sobom ponesu gotovo ništa iz života u spoljnjem svetu, carstva greha. Uniformi je bilo u svim bojama i svako je mogao da izabere onu po svom ukusu, sem crne. *Dosta te crne odeće*, govorio je Profesor u Grupama. *Dosta sa debelima koji se odevaju u „crno što izvlači“*. Bilo je prijatno ući na jedno mesto gde je stvarno bilo odeće svih veličina. Marina je izabrala jednu zelenu uniformu i odmah je uočila da nema džepove.

– Baš je nezgodno – usprotivila se.

– Nemaš ti još pojma koliko je nezgodno – rekla joj je jedna žena veoma zašla u godine, prilično visoka, s ožiljkom na bradici, koja je sigurno imala jedno sto dvadeset kila.

Ljudi se ne predaju. Ni u kojim godinama, pomislila je Marina, neveselo: zavaravala se da će jednom biti

dovoljno stara da je više ne tiče, da jede bez ograničenja. Ali tamo gde su prestajale brige za lepotu, počinjali su zahtevi arterija, vapaji zglobova.

Trpezarija je delovala veselo, prepuna živih boja nasumično raspoređenih oko okruglih stolova za osmoro. Bilo je nekih krajnje gojaznih osoba, mnogih onoliko debelih kao što je bila Marina, kao i mali ali značajan broj onih sa tek neznatnim viškom težine, pa čak i vitkih, u belim uniformama.

– Nisam znala da ovde primaju i anoreksične – prokomentarisala je, pomalo ogorčeno.

Ostale žene za stolom prsle su u smeh.

– Već ćeš ih čuti, noćas, te anoreksične – rekla joj je Aleli.

Doručak je trajao tek dvadesetak zaposlenih minuta tokom kojih se malo govorilo: svi su nastojali da popiju što više čaja. Kroz prozor trpezarije videla se prostrana, blago zatalasana zelena površina, kao teren za golf, tu i tamo narušena pojilima, sa plavim balonima punim prečišćene vode i belim kućicama sa hemijskim nužnicima: dijeta u *Vretenu* zahtevala je da se popije barem četiri litra tečnosti dnevno. Čovek je dobijao želju da pomiluje uredno očišani travnjak. Dvostruka žičana ograda oko čitavog kruga, omeđivala je prolaz kojim su jurcali i lajali rotvajleri, kao deo sistema obezbeđenja. Osim stražarnice na ulazu, bilo je osmatračkih kula na svakih pedeset metara, samo noću zaposednutih. S leve strane su bile barake a u dnu se nazirao paviljon Paklena pomorandža.

Grupa ljudi je napredovala u stroju, marševskim korakom, pevušeći neku strofu, kao u filmovima koji pokazuju obuku američkih marinaca. Kad su ustajale od stola, jednim neočekivanim, munjevitim pokretom Aleli je zgrabila

praznu čašicu jogurta i stavila je ispod košulje, pod lastiš pantalona. Marina se pitala koliko ih je sem nje to primećilo, ali po ravnodušnim licima nije mogla ništa da nasluti.

Uprava *Vretena* je znala kako da izvuče najbolji učinak iz onog što su plaćali Kamperi: jedan deo fizičke aktivnosti bio je prosto rad. Samo u kuhinji je bilo zaposleno plaćeno osoblje i niko od pacijenata nije imao tamo pristup, čak ni da pere sudove. (Ali nešto se dalo nazreti kroz hodnik kojim je kuhinja bila spojena sa trpezarijom: čistoća je bila besprekorna, blistava, videli su se ogromni frižideri i zamrzivači osigurani lancima i katancima.) Sve ostale poslove obavljali su Kamperi. Svako je morao da namešta svoj krevet i održava red i čistoću ono malo svojih stvari. Tutorke su sprovodile periodične kontrole. Nered, loše namešten krevet, najneznatnije kršenje pravilnika, strogo su kažnjavani smanjivanjem porcija hrane ili povećanjem fizičkih vežbi. Za ostale rutinske poslove bile su organizovane ekipe. Trebalo je čistiti prostorije, šišati travu, zalivati, šiti i prati odeću. Muškarci i žene su podjednako obavljali sve poslove. Po dolasku, Kamperi su bili tek trapavi, nevešti radnici koji su dovodili do očajja i zasmijavali one sa dužim stažom, a naročito baštovane, električare i oskudni personal za čišćenje koji je rukovodio poslovima. Kad bi odlazili, bili su pravi stručnjaci u dodeljenoj im delatnosti. Posle doručka Marina je bila raspoređena u grupu koja je radila u perionici.

Dok su tamo išli, prošla je mimo njih grupa u žustrom maršu, visoko podižući noge, u bolnoj imitaciji guščijeg hoda. Sad je mogla jasno da razazna reči strofe koju su vazdan ponavljali, ritmički, kao da repuju, ili kao da se mole, preklinju.

*Ja sam jedan usrani debeljko
jer jedem hrane previše.
Problema s hormonima
ovde niko nema više.*

Jedna Tutorka koja ih je pratila do vešernice uhvatila je njen nelagodni pogled.

– Svaka marširna grupa sama bira svoju pesmicu – objasnila joj je. – Glasanjem.

Zašto je ovde, upitala se Marina. Zar je zaista nužno toliko ismejavanja i poniženja?

Da, nužno je. Da bi to potvrdila, treba samo da se seti svog poslednjeg dana posta.

2

Dan gladovanja

Vaga je instrument relativne tačnosti. Osoba s viškom kilograma ima složen odnos sa svojom omiljenom vagom. Može jednostavno da na nju ne obraća pažnju. Ali takođe, ne protivrećeci sebi, može da ublaži ili da osenči njene presude. Marina se ujutru nikad nije merila pre mokrenja. Nije to činila ni posle kupanja: mokra kosa je teža.

Nikad nije uspela da se navikne na svoj krevet; bio je prenizak, pa se iz njega diže lica zajapurenog od napora. Taj komad nameštaja se ne oslanja na četiri noge, već na neku vrstu platforme koja bi mogla da se zameni višom. Od pre nekoliko dana Marina pokušava da ubedi svog muža kako je ta promena nužna. Po njenom mišljenju, Tomasa odlikuju istančano čulo za estetiku i nepravičan prezir prema praktičnim rešenjima.

U kupatilu, gospođa Marina Rubin pušta slab mlaz mokraće, dokaz da je preko noći bar jednom ustajala da ide u toalet. Svesna je da su te noći njeni bubrezi radili manje no obično i zna zašto. U ogledalu, podbuli kapci

potvrđuju zadržavanje tečnosti. Uveče, pre no što je legla, unela je preteranu količinu ugljenih hidrata.

Čitavog prethodnog dana Marina Rubin se dosledno i organizovano držala svoje dijete. Večera porodice Karleti (gospođa Rubin de Karleti koristi svoje devojačko prezime) počela je salatam od rukole i kruške, posutom mlevenim orasima i začinjenom maslinovim uljem i sirćetom. Kao glavno jelo poslužene su bečke šnicle sa sirom (sa režnjevima paradajza i istopljenom mocarelom), a kao desert – zimsko voće. Marina je odabrala drukčiju hranu od ostalih članova porodice: dve lajt kobasice (s niskim procentom masnoće), od po pedeset sedam kalorija, obilnu porciju nezačinjene salate čiju kalorijsku vrednost nije tačno izračunala, i jednu pomorandžu srednje veličine koja joj je dodala još osamdesetak kalorija.

Posle večere, njena petnaestogodišnja ćerka Laura, srednje visine i teška nekih pedeset pet kilograma (od devete godine Laura odbija da se meri pred svojom majkom), izvadila je iz zamrzivača čokoladnu tortu koju je to popodne sama ispekla. Prema jednom starom receptu babe Karleti, u torti nije bilo brašna: masa se pravila od čiste čokolade sa šećerom, jajima i buterom, a mus koji je služio kao fil bio je od krema šantili pomešanog sa istopljenom čokoladom. U poslednje vreme otkrili su da je torta još ukusnija kad je služe zamrznutu.

Gospođa Rubin je osetila obavezu da podeli ponos svoje ćerke, pa je probala jedno veoma malo parče. Toliko malo da je, kad ga više nije bilo, osetila kako joj je dopušteno da proba još jedno, iste veličine. Kad je otišla na spavanje, bila je već pojela pozamašni deo torte. U zamrzivaču je ostala gotovo polovina i Marina se, mučena nesanicom,

prevrtala u postelji. Mada je znala da je to nemoguće i smešno, imala je utisak da je ostatak torte priziva po imenu. Sila poput magnetske privlačnosti sprečavala ju je da se opusti, iako je osećala da joj je stomak pun. Ustala je, pojela samo još jedno parče i zaspala zadovoljna što je mogla da odoli poslednjem komadu: onom najtežem.

Sada stoji u kupatilu, pred vatom, pitajući se da li će aparat pokazati samo grešku od prethodne noći ili će nekako umeti da prepozna i nagradi neprijatno osećanje gladi koje je povlačila sa sobom čitav dan. Gospođa Rubin skida spavaćicu i pažljivo oslanja jednu, a potom drugu nogu na tačno mesto, lako se naginjući unapred da prenese težinu na prste. Zna da može biti i do šest stotina grama razlike na njenu štetu ako se osloni na pete. Vaga pokazuje devedeset tri kila i dvesta grama. Silazi, skida sokne koje koristi za spavanje i stavlja na vagu jednu hrpu knjiga koju drži u kupatilu isključivo zato da bi „otkačila“ vagu koja se ponekad zaglavi na poslednjoj težini, naročito kad je razlika neznatna. Knjige teže dva kila i šest stotina grama. Kada ponovo stane na vagu, dobija rezultat od devedeset tri kila.

Nije sve izgubljeno. Marina Rubin je rešena da posti dvadeset četiri časa. Post je dobro sredstvo i izvrstan način da započne jednu ozbiljnu dijetu. Ako uspe da je održi, zbog otpuštanja tečnosti može da izgubi i do dva kila.

Deca porodice Karleti idu rano u školu. Marina i njen muž Tomas doručkuju zajedno, nešto kasnije. Marina ispija jednu za drugom šolje čaja sa saharinom: ukupno oko litar i po. Održavati stomak pun tečnosti dobar je trik da se potpomogne post.

Tomas Karleti ima običaj da za vreme doručka komentariše vesti iz novina koje su manje važne po sudbinu čovečanstva. Tog jutra informiše svoju ženu da je u zoološkom vrtu rođeno mladunče grivastog vuka. Nije uobičajeno da se ova životinja, neka vrsta lokalne lisice veoma dugih nogu, razmnožava u zatočeništvu. Dok govori, jede dve kriške prepečenog ražanog hleba sa kuminom, namazane veoma tankim slojem gustog meda. Svakog jutra Tomas pije jednu šolju kafe s mlekom i jede dve kriške tost hleba, namazana marmeladom ili medom. Za sedamnaest godina braka žena ga nikad nije videla da jede samo jednu krišku tost hleba, niti da je pao u iskušenje da pojede više od dve. Svako jutro ga posmatra kako doručkuje, s izvesnom mešavinom divljenja i ljutnje.

Gospodin Karleti je robustan čovek koji se ugojio osam kila otkad se oženio, ali njegovih osamdeset pet kila drže se poslednjih godina stabilno, bez napora. On je gurman, voli dobru hranu u umerenim količinama i voli svoju ženu. Kad govori o njihovom odnosu, ima običaj da koristi glagol „ voleti“, ređe upotrebljavan nego „svidati se“. Kad pomišlja na tu reč, ili kad je izgovara, oči mu zaiskre od snage njegovih osećanja i zbog toga se ne stidi. Ne smeta mu što je Marina veoma debela, mada mu je seksualno neprivaćna. Gospodin Karleti nije poklonik ideje – koju smatra brutalnom i ženskom – da su ljubav i seks blisko povezani. Veruje da, kad je čvrsta veza u pitanju, bračna ljubav daleko prevazilazi žudnju.

Pre nego što izađe iz kuće, Marina proverava zamrzivač, vadi odande jedno parče mesa od buta i komad dimljene slanine, pa ih stavlja u mikrotalasnu peć da se

odmrznu. Baca pogled u frižider da proveri jesu li na broju svi sastojci potrebni za kuvanje ručka i piše uputstva ženi koja će doći da čisti i kuva. Zapisuje „ražnjići i pire“. Poručuje, dakle, spremanje ražnjića od mesa, slanine, paprike i crnog luka i krompir-pire, ali spravljen sa margarinom koji sadrži fitosterol, biljni proizvod što pomaže smanjenju holesterina. Marina i njen muž obično ručavaju (ili ne ručavaju) blizu svog posla, ali se njihova deca vraćaju kući u podne i ponekad dovode i drugove na ručak.

Marina ne vozi. Zbog svoje težine i shodno tome loše pokretljivosti, teško joj je da se popne u autobus, naročito u vreme gužve. Za odlazak na posao zove taksi, koji staje bez oduševljenja pred ovom putnicom neprijatnih dimenzija. Štapić lizalice viri iz vozačevih usta; to je mlad čovek prosečne fizičke građe koji verovatno ima oko sedamdeset tri kila.

– Prestali ste da pušite? – kaže usput Marina.

– Živa istina – odgovara čovek. – Bogu hvala, ostavio sam duvan. Zato se zanimam ovime. Hoćete jednu?

Ona odbija ponudu i ponosna je što nije osetila čak ni tračak iskušenja. Oseća da je njena odluka snažna. Slatko je, u stvari, nikad ne mami u ovo jutarnje doba. Kad bi samo mogla da ostavi jelo zauvek, kao što se ostavlja duvan ili alkohol.

Marina je socijalni radnik. Zaposlena je u jednoj nevladinoj organizaciji koja se bavi problemima porodičnog nasilja. Skoro sve osoblje je žensko, mada u interdisciplinarnim ekipama ima nekoliko muškaraca, psihologa i pravnika. Ona se bavi slučajevima nasilja dece nad

roditeljima. Podnošljiv odnos sa sopstvenom decom adolescentima dopušta joj da ostane dovoljno udaljena od problema kako je slučajevi na kojima radi ne bi emocionalno pomeli.

Centar za pomoć zauzima prizemlje jedne stambene zgrade. Čim uđe, Marina se smesta nađe u slavljeničkoj atmosferi. Dve službenice iz administracije, tri volonterke, dva psihologa i jedna socijalna radnica proslavljaju nečiji rođendan. Ukrasne trake od krep-papira još više naglašavaju, umesto da ublaže, koliko je propao ovaj veliki stan bez grejanja, sa starim nameštajem i oljuštenim zidovima. Ima sendviča od sredine hleba, čajnih kolačića, niskokaloričnih gaziranih pića, papirnih čaša i salveta i jedna flaša sidre. Marina ispija nekoliko čaša gaziranog pića od jedne kalorije po litru i nezainteresovano gleda hranu. Ali kad, posle izvesnog vremena, njene koleginice navale da nazdravi slavljenici, spremna je da popije čašicu sidre. To nije nekontrolisan postupak. Bistre glave i potpuno svesna svojih postupaka, Marina Rubin de Karleti je odlučila da izmeni ideju o potpunom gladovanju i da je zameni jedim danom tečne dijetе, što u praksi daje vrlo slične rezultate a lakše se sprovodi u delo. Dodaje bez samoobmane sto pedeset kalorija koje će joj doneti pola čaše sidre.

Pre podne rade u grupi i odlučuju ko će se baviti kojim slučajem. U kuhinji je uvek pristavljen čajnik sa toplom vodom. Dok razgovaraju i na trenutke ulaze u raspravu, profesionalke pripremaju čaj i mate i piju ga zaslađen saharinom. U principu, na konsultacije dolaze žene, ali ima i nekoliko muškaraca. Žrtvama porodičnog nasilja predlaže se da tokom šest meseci učestvuju u grupama za

pomoć kojima koordinira psiholog ili socijalna radnica. U nekim složenijim slučajevima, nudi im se kratak individualni tretman. Osobe koje pokazuju psihotičke simptome upućuju se u državne bolnice.

Promena planova dopušta Marini da prihvati poziv na ručak jedne koleginice. U restoranu poručuje bistru goveđu supu za koju procenjuje da ima šezdeset pet kalorija (nije niskokalorična) i sveže isceden sok od pomorandže, bez šećera. Donose joj vrlo veliku čašu soka od barem tri-četiri pomorandže koja nema manje od sto osamdeset kalorija. Njena koleginica i prijateljica jede odrezak i salatu, a potom poručuje voćnu salatu. Pokušava da je ubedi da učini isto tvrdeći da je voće zdravo i niskokalorično, ali ona čvrsto ostaje pri svome. Kad, međutim, stigne desert, Marina je moli da pojede voće, ali da njoj ostavi tečnost: ima u nju dovoljno poverenja da bi se odvažila na ovu prilično neobičnu molbu. Polako gustira taj izvrсни zašećereni sok, ugljene hidrate, ali u vrlo maloj količini, tek tri ili četiri kašičice, što je manje-više osamdeset kalorija. Njena prijateljica pokazuje divljenje zbog njene odlučnosti i saosećanje s naporom koji ulaže.

Pre no što se vrati na posao, Marina mobilnim telefonom zove svoju kuću. Sve normalno funkcioniše. Rano po podne ima sastanak s jednim parom; treba da s njima obavi razgovor za prijem u instituciju. Statistički uzorak slučaja nasilja dece nad roditeljima jeste žena bez muškarca, ili čiji je muž odsutan a sin je bije. Predmeti koji stižu u Centar obično potiču iz porodica srednje klase koje su pretrpele žestoku i naglu promenu imovinskog stanja. Lišeni lagodnosti na koje su naviknuti i koju im, po njihovom mišljenju, duguju, sinovi adolescenti iskaljuju

frustraciju na majkama, okrivljujući ih za sopstveni neuspeh. Česti su, takođe, slučajevi majki rastavljenih sopstvenom odlukom ili koje napuste muškarci koji ih tuku: kako raste, sin zauzima očevo mesto.

Ovog puta, međutim, Marina se susreće s jednim parom. Razgovor višestruko odstupa od uobičajenog toka. Ovaj par staraca zlostavlja sin od preko četrdeset godina koji povremeno živi s njima. U početku je samo dizao ruku na majku, pričaju joj, ali je s vremenom, kako je otac stario, slabio i sve više vremena provodio u kući, sin počeo i njega da bije. Čovek je onizi, punačak, s licem gnoma, i teži otprilike sedamdeset sedam kila. Njegova žena, nešto niža, ima priličan višak kilograma koji se graniči sa gojaznošću, nesumnjivo preko osamdeset dva kila.

Marina mora da popuni razne formulare, da upiše odgovore na konkretna i objektivna pitanja. Između ostalog, valja utvrditi kako nasilje uzima maha. Čovek čuti kao zaliven, oborene glave. Kao da se kaje što je došao na razgovor. Žena priča kao navijena i laže. Opisuje jednu idiličnu porodičnu situaciju u kojoj nasilje iskrsava iznenada i neobjašnjivo. Kao da su prvi simptomi problema bili sinovljeve šake na njenom vratu.

– Ali, pre no što je došlo do udaraca, zar nikad nije bilo svađe? Prepirke? Uvreda? – pita Marina.

Žena se nasmeši posramljeno i vadi jedan paket posnog keksa koji sadrži četrnaest posto masnoće i otprilike tri-deset kalorija u svakom keksu. Jede keks dok govori, pokušavajući da pojasni rečima veliku zbrku u kojoj živi. Veoma se stidi da ovoj ljubaznoj, dobro odevenoj, ali vrlo gojaznoj gospođi kaže kako joj sin viče: „Usrana debelguzo!“ Nudi Marinu jednim keksom i ona načas okleva, a

potom prihvati. Zna da je ženi potreban taj znak empatije kako bi mogla da joj se poveri i da pronađe negde nit čvora koji pokušava da razreši. Pola četiri je po podne. Keks je prvo parče tvrde hrane koje tog dana unosi i ne može izbeći drhtaj zadovoljstva. Marina usredsređuje svu profesionalnu pažnju na par dok istovremeno žvače polako, da hrana u ustima potraje, mešajući loptu koju žvače sa mnogo pljuvačke kako bi je uvećala i polako progutala. Razgovor kreće u pravom smeru i za četrdesetak minuta je završen, kao i pakovanje keksa, od koga ostaje samo ambalaža.

Završila se i tečna dijeta, ali Marina ne oseća nikakvu krivicu, u ovom slučaju jedenje keksa je bilo profesionalni zahtev. Kad pođe kući, dopušta sebi čak da ponese jedan sendvič od tost hleba koji je ostao od jutra, već svenuo, suvih, stvrdnutih krajeva, podignutih kao krov kineske pagode. Ne više od dvesta pedeset kalorija, u najgorem slučaju. U popodnevnoj smeni ne rade isti ljudi kao u jutarnjoj, tako da niko ne pravi opaske povodom njenog pokušaja da gladuje.

Da bi nekako ublažila svoj prekršaj, odlazi kući peške. Skoro trideset blokova. Korača nelagodno jer joj cipele nisu podesne za šetnju, a pločnici su u lošem stanju. Nekoliko puta zastaje da obavi kupovine. Kad izađe iz samoposluge blizu kuće, vidi grupu crmpuraste dece kako prekopava po vrećama sa otpacima. Oni su deo gradskog pejzaža, uobičajen prizor, toliko običan da se gleda a ne vidi. Traže naročito hartiju i karton. Marina, međutim, uočava da je jedan dečak pronašao u đubretu čitavu, mada natrulu jabuku i da gricka njen zdravi deo. U trafici kupuje pet medenjaka. Ali je loše izračunala jer sad vidi da

ima samo četiri mališana ili da je možda jedan otišao. Na putu do kuće jede peti medenjak. Medenjaci imaju vrlo kalorične sastojke, ali su lagani, jedan običan medenjak sa karamel-kremom ne prelazi četrdeset pet grama i ima manje od trista kalorija.

Gospođa Rubin stiže kući u sedam uveče. Časka s decom u kuhinji, na toplom i ugodnom mestu. Njen trinaestogodišnji sin je ofarbao kosu u ljubičasto, ali na Marinu to ne ostavlja naročit utisak jer je navikla na adolescentsku modu. Čitavog dana nije pojela (kao tvrdu hranu) ništa sem keksa, tost sendviča i medenjaka. Vrlo je gladna. Da zavara stomak, počinje sa obranim jogurtom od osamdeset šest kalorija i ispija nekoliko šolja čaja sa saharinom; potom pojede tvrdo kuvano jaje, tek sedamdeset kalorija i još osamnaest kalorija u obliku pirinčanog keksa. Onda pronalazi u frižideru jedan božanstveni ostatak tortilje od krompira i pije još čaja, a potom pojede keks sa šećerom, ali samo četiri komada, i onda poslednje parče čokoladne torte koje je i dalje u zamrzivaču i jedno parče, samo parčence, hleba sa buterom. Na kraju, ostatak pomalo kiselkaste salame potamnelih ivica sa koricom od sira, jedno parčence zalepljeno za koru. Onda izruči malo dehidrisanog rendanog sira u šoljicu kafe i pomeša ga sa pavlakom. Pije još čaja dok ostavlja mešavinu neko vreme da se sir natopi pavlakom i da nadođe, dok se ne stvori celovit krem koji jede kašikom. Prestala je da računa kalorije ali je, zauzvrat, dok jede, upravo odlučila da neće večerati ništa, u svakom slučaju zasitila se. Od pre izvesnog vremena, dečak gleda televiziju u dnevnoj sobi a ćerka priča telefonom sa svojom drugaricom.

– Tata hoće da govori s tobom, mama, možeš li da ga pozoveš na mobilni? – kaže joj devojčica koja je primila jedan poziv na čekanje.

Tomas bi da zna da li i dalje gladije. Iskrsla je mogućnost da idu na večeru s njegovim klijentom u jedan francuski restoran, ali ne želi da se meša u plan dijete njegove žene jer zna da je to za nju veoma važno.

– Ne – kaže Marina. – Ne, prekinula sam gladovanje. Nisam nameravala da večeram, ali...

– Kako hoćeš, lepotice, ništa se ne mora.

– Dobro, idemo – kaže Marina. – Danas se opraštam od jela i sutra stvarno počinjem. Kazaću deci da poruče picu.

Te noći, u francuskom restoranu, Marina nije naročito gladna, što joj dopušta da sačeka jelo relativno mirno, i da ne pojede sav hleb. Tomasova mušterija je prijatan, inteligentan čovek koji živi u Majamiju. Razgovor teče bez napora. Marina se ne oseća dobro, pa ipak za predjelo bira topli kamamber umotan u tanke kore sa salatam od endivija, a za glavno jelo tradicionalni *coq-au-vin*. Mada porcije nisu obilne, Marina počinje da oseća laku mučninu, kao neku limunsku kiselinu u dubini nepca koja joj ispunjava usta pljuvačkom. Razgovor skreće na domaću politiku. Marina malo govori jer se ne slaže sa mušterijom njenog muža i radije bi da izbegne raspravu. To joj dopušta da posveti maksimalnu pažnju uživanju u hrani. Kad dođe vreme za desert, okleva između krema brule i čokoladnog pudinga punjenog rastopljenom čokoladom. Sa izvesnim naporom, uz osećanje omamljenosti, jede krem brule, tako savršen, dole hladan i sa tankom skramom od toplog karamela odozgo. Marina lupka kašičicom karamel da bi ga slomila i da bi u svakom zalogaju

mogla da meša parčad sa kremom. Uprkos tome što joj je sve teže, što uključuje i osećanje pritiska u zadnjem delu jezika i jaku glavobolju, Marina se napreže i usredsređuje da ne izgubi ništa od krema ni od karamelisane ivice zalepljene uz posudu. Istovremeno pokušava da je brutalno ne ostruže kašičicom i da izbegne zvuk grebanja, što joj samo delimično polazi za rukom.

Na izlazu iz restorana, Marina se udaljava od ostalih, naslanjanja se na banderu i savija se da povraća, ali tako da ne uprlja odeću. Povraća malo, kao neko ko izbacuje višak i odmah se oseća bolje. Odbija muževljevu ponudu da joj pomogne i prihvata, umesto toga, da odu u jedan kafe, gde poručuje čaj od trava bez šećera i saharina.

Po povratku kući, Marina i Tomas s negodovanjem vide da su njihova deca ostavila prljave tanjire i ostatke večere na kuhinjskom stolu.

– Ne tražim im čak ni da ih operu – žali se Marina. – Samo da ostave stvari u sudoperi.

Tomas pripisuje neurednost njihove dece greškama u odgoju koje je počinila njegova žena, što uključuje svakodnevno prisustvo kućne pomoćnice. Marina prihvata tu hipotezu i oseća krivicu. Presvlači se, kači odeću za izlazak, i već u spavaćici vraća se u kuhinju. Njenoj ćerki se ne sviđaju prepečene ivice testa od pice, zaobljene i hrskave, pa ih obično ostavlja na tanjiru. Za Marinu je pak to ono najbolje. Dok rasprema sto, jede okrajke. Zahvaljujući trapavosti motocikliste koji je isporučivao picu, na kartonskoj kutiji je ostala zalepljena znatna količina istopljenog sira, sada već hladnog, koji ona čupa i proždire s uživanjem, pre no što kutiju baci u đubre.

Iako se oseća ošamućeno, kao da je pijana, Marina je donela novu odluku. Saopštava svom mužu da za najviše nedelju dana hoće da se internira u *Vreteno*. Pričali su o tome ne jednom. Tomasu se ideja ne dopada jer ne želi toliko dugo da bude odvojen od supruge. U *Vreteno* se ne prima niko na manje od tri meseca. Spreman je, međutim, da prihvati bilo kakvo rešenje koje bi ublažilo nezadovoljstvo njegove žene, koju zaštitnički grli. Pre nego što zaspi, Marina malo plače u muževljevom zagrljaju. Zamišlja taj prizor očima spoljnog posmatrača i vidi koliko je smešna. Debeli deluju smešno i u radosti i u tuzi.

3

Grupa

Grupa za razmišljanje u *Vretenu* počela je kao sve grupe debelih kojima je Marina prisustvovala. Razlika je bila u broju ljudi. Više od dvesta pedeset debelih guralo se u sali Glavnog paviljona. Nasred poda bilo je nekoliko niskih stolica na sklapanje, gotovo naslonjača, namenjenih isključivo Kamperima koji su bili postigli neku minimalnu pokretljivost. Oko njih su bile obične stolice koje su jedva izdržavale tela onih što nisu uspeli da se udenu u one druge. Napred, u redu za Koordinatore, naspram grupe, izloženi pogledima svih, sedeli su Najdeblji. Marina ih takoreći nije ni srela tokom čitavog dana, jer su jedva bili u stanju da se pomeraju i nisu radili iste vežbe niti su učestvovali u poslovima čišćenja i održavanja zajedno sa ostalima.

Jedna Koordinatorica se predstavila kao Elvira, za nove koji me ne poznaju, možete me zvati Elvi, i ono što je potom sledilo nije naročito iznenađivalo. Bila je vitka crnka, oštrih crta lica, sa zubima kao vidra i veoma

dugačkom, nejednako podsečenom kosom. Histerično se smejujila i govorila kao da pevuši, od čega su joj zubi zveckali stvarajući utisak neubedljivosti šta god rekla. Neumereno se prepustila suviše otrcanoj govoranciji o sreći zbog slabljenja. Terala je mnoge prisutne da uzmu reč, potvrđujući njene tvrdnje malim primerima iz sopstvenog života. Trebalo je uspostaviti projekte i ciljeve: šta su nameravali da rade kad budu izašli odavde sa svojim budućim novim telima, šta je to što sada žele, a ne mogu. Osim, naravno, da budu mladi i lepi, o čemu mašta celo čovečanstvo.

Neki čovek je govorio o iluziji svog života: da se uspne na Akonkagvu.

– Ako stignem tamo, ima da pobodem na vrhu zastavu sa grbom *Vretena* – obećavao je.

Trenutno je to delovalo vrlo daleko od ostvarenja: jedva je uspevao da ustane sa svoje stolice, kolena su ga s mukom držala. Jedna vrlo niska žena obešenih kapaka kao da se trгла iz neke letargije da bi ispričala svoj san: htela je da se vozi podzemnom železnicom. Da se spušta i penje stepenicama, da ulazi u vagone bez osećanja da se guši koje ju je u poslednje vreme pritiskalo.

Elvi ih je ohrabrivala žustrim pokličima, kao da je prava učiteljica. Zato joj je išla na živce, shvatila je Marina, zbog tog stila revnosne nastavnice. Spopala ju je želja da je ubije i pojede. Pravo u rernu, špikovana, s režnjevima crnog luka, rumenim krompirom i režnjevima bundeve na ulju. A pre toga orositi posudu limunom da se krompir ne zalepi. Režnjeve luka dodati tek kasnije, prilično posle krompira, jer im treba manje vremena da se ispeku. Njeno meso bi bilo belo i žilavo, prilično bezukusno, kao

zečetina, ali bi mu se pred kraj kuvanja moglo dodati malo sosa od kupina i senfa pa bi mu poslednji minuti u rerni stvorili karamelisanu skramu i najzad dali ukus, prvi i poslednji put u životu.

Usredsređena na sopstvenu maštariju, usta punih pljuvačke, Marina više nije slušala glasnu priču ni mrmljanje u pozadini. Ali se trгла kad je najednom zavládala tišina. Ušao je Profesor.

To je bio vrlo sitan, ćelav čovek crnih očiju, sjajnih kao da su stakleni klikeri. Elvi je upravo završavala kratku tiradu o slobodi i ograničenjima. Kad je Profesor ušao, u njenom glasu je došlo do neke tanane, gotovo neprimetne promene. Sada se obraćala njemu, tražila je njegovo odobravanje i Profesor joj ga je dao jednim osmehom, klimajući potvrdno glavom. Očigledno je primećivao njene nedostatke i u njima uživao. Od svojih potčinjenih Profesor je želeo efikasnost, ali ne i kompetentnost.

– Kakve su ovo stoličice, Professore! – našalio se jedan novajlija. – Od onoga što ovde naplaćujete, baš biste mogli da kupite ljudske stolice za sve.

– Kakvo je ovo telo, hoćeš da kažeš. Umesto da gledaš stolice, što se ne osvrneš na stomačinu koja ti ne dá da pošteno sedneš?

Čovek se zbunjeno osmehnuo.

– Erminija, nastavi, molim te – zamolio je Profesor.

Jedna niska žena je ustala u jednom skoku, pokazujući svoju dobru fizičku spremu. Marina ju je smesta prepoznala, pošto ju je videla na doručku. Bila je jedna od onih što su svojom vitkošću privlačili pažnju. Nosila je belu uniformu, utegnuta u struku. Obrazi su joj visili na licu bez bora.

– Ja sam oslabila devedeset dva kila za godinu dana – rekla je Erminija, nekom mešavinom tronutosti i veselja koju će Marina kasnije stalno viđati bez predaha na svakoj seansi kao da je prva ili jedina. – Kad sam ovamo došla, morala sam da sastavljam dve stolice da bih sela. Nisam samostalno mogla da vezujem pertle na cipelama. Ako sam ja mogla, svako može. I ako danas umrem, baš me briga. Čak ni oni koji budu nosili kovčeg neće se buniti protiv debele kravetine!

Grupa je propratila priču smehom od srca. Izgleda da je Erminija bila vrlo omiljena među svojim drugovima.

– Ali nećeš danas umreti, Erminija, naprotiv – požurio je da doda Profesor. – Umirala si kad si ovamo došla.

– A sad sam stvarno živa, kao što nikad nisam bila – rekla je Erminija. Gledala je Profesora pogledom beskrajne, pseće zahvalnosti.

– Da li ima još nekog ko je oslabio više od osamdeset kila?

Na Marinino čuđenje mnogi su podigli ruku. Među njima je bilo orijaški gojaznih, koje je bilo gotovo nemoguće čak i zamisliti sa osamdeset kila više. Kao i zavidno mršavih osoba, prekrasnih žena savršenih tela, koje su nosile belu uniformu sa zategnutim kaišem da bi istakle struk, baš kao Erminija: iste one koje je tog jutra pobrkala sa anoreksičnima.

– Leonora, ispričaj nam tvoje iskustvo – rekao je Profesor.

Progovorila je jedna od Najdebljih. Bila je vrlo visoka, obučena u crveno i njena ogromna veličina pomalo je zastrašivala.

– Ja ne znam koliko sam teška – rekla je – jer me još ne izdržava nijedna vaga. Morali biste da imate industrijsku vagu, Profesore.

– Radije ne koristimo industrijske vage – rekao je Profesor. – Da uspeš da se izmeriš biće tvoj prvi cilj.

– Ali ja želim da ispričam kako sam otkad sam ovde... kako... – Leonorin glas se slomio pod teretom osećanja. – Hoću da kažem da sam sinoć... prvi put u pet godina... mogla sama da se okrenem u krevetu.

Dok je publika pljeskala, jedna žena je ustala da ode.

– Kuda ćeš, Alisija? – Kao Napoleon, Profesor se sećao imena svih ovaca svoga stada. I nije dopuštao da mu nijedna utekne.

– Moram da izađem.

– Uznemiravaš grupu. Moraš da izađeš? Zašto „moraš“? Šta ćeš da radiš?

– Idem u kupatilo.

– Da li ti se čini da je to neophodno?

– Profesore, teraju nas da pijemo četiri litra tečnosti dnevno!

– A zar ne bi bilo dobro naučiti da se uzdržimo malo kad nam se pripiški, kao što se uzdržavamo da ne jedemo? Alisija, predlažem ti jednu vežbu samokontrole.

– Upišaću se! – cvilela je Alisija, s nekom mešavinom uvređenosti, netrpeljivosti i teskobe.

– Koliko si oslabila, Alisija?

– Deset i po kila za tri nedelje. Polazeći od sto četrdeset.

– Vрати se na svoje mesto. Dajem ti dozvolu da se upišaš. Niko ti se neće podsmevati.

Vrata su bila otvorena i nije bilo Tutorke da sprovedu u delo Profesorovu presudu. Sopstvenom voljom, Alisija je odabrala da se vrati na svoje mesto, rešena da pokaže kako je bila u pravu. Tu je otkrila da odrasloj osobi nije